

În pofida permanentei tendințe de optimizare internă a sistemelor informaționale se manifestă încă un număr de deficiențe surprinse și în discuțiile purtate aici. Unul dintre ele rezidă în pierderi de informație datorită hiperspecializării cercetătorilor și a lipsei de perspectivă interdisciplinară. Fiecare din ei își cunoaște în profunzime domeniul, dar are idei foarte vagi despre punctul în care, a ajuns frontul științei în alte domenii, unele strîns conexe cu cel propriu. Ca atare, descoperiri în alte domenii care ar putea avea importante aplicații în cimpul său de activitate, soluții ale unor probleme în aceste domenii care ar putea sugera, prin analogie, soluții pentru probleme încă nerezolvate în propriul domeniu rămîn, vreme îndelungată, ignorate, încetinind astfel ritmul progresului în disciplinele aflate în această situație. În întreaga cultură contemporană, mai ales după anii '50, cînd o serie de fenomene ca matematica modernă, cibernetica, scientica, prospectiva, designul, dacă vrei, au redemonstrat unitatea tuturor părților ei componente, inclusiv a artei și tehnicii, se impune realizarea unui sistem foarte bine pus la punct, tocmai pentru a fructifica în mod optim eforturile depuse de cercetare.

Am făcut această introducere pentru a arăta că problema vocabulelor controlate amplu discutată aici, este, după opinia noastră, în principiu soluționată și aceasta încă de mai bine de 40 de ani. Ea se datorează lui Pius Servien, alias Piu Șerban Coculescu, român naturalizat în Franța în deceniul al treilea al secolului nostru, care, după anii '30, într-o serie de lucrări de estetică — aș menționa dintre ele „Estetica“, tradusă și în țara noastră — abordează între altele, problematica limbajului științific în opoziția sa cu limbajul poetic. Vocabularul controlat nu înseamnă altceva decît limbaj standardizat, univoc, care este altceva decît limbajul științific în accepțiunea lui Servien.

De altfel, problematica vocabularului controlat se subsumează problematicii generale a limbajului științific abordată și de profesorul Solomon Marcus. Esențiale pentru definirea unor terminologii sînt absența *omonimiei* (*univocitatea de sens*) și *sinonimia numărabilă*.

Conform acestor două caracteristici, între mulțimea formelor care constituie un vocabular și mulțimea semnificațiilor care li se asociază trebuie să existe o corespondență biunivocă. Apar însă anumite anomalii terminologice care se manifestă în diverse discipline și, aș putea spune cu precădere în arheologie, etnografie și istoria artelor.

Spre exemplificare m-aș referi doar la tripletul semantic „vas-borcan“, „oală-borcan“, „borcan“. În astfel de situații soluția ne pare a fi eliminarea formațiilor inadecvate în favoarea celei care realizează o ajustare optimă la realitatea desemnată. În cazul în discuție, observăm că în structura primului termen, „vas“ este redundant; toate recipientele de acest fel sînt vase. În structura celui de al doilea termen, prezența termenului „oală“ este contradictorie întrucît oala are, prin

definiție, toată, iar borcanul nu. Formația este, prin urmare, inadecvată. Se impune în consecință termenul „borcan“ ca prezentînd cel mai mare grad de adecvare, cu toate că borcanele — așa cum le cunoaștem actualmente — sînt confecționate din sticlă, în vreme ce cele despre care este vorba în limbajul arheologiei sînt din ceramică. În realitate, ceea ce este determinant în mecanismul de denumire a obiectelor de veselă nu este atît materialul din care sînt confecționate — acesta a fost cel mai schimbător în decursul timpului — cît forma și funcționalitatea lor care în linii mari a rămas aceeași din comuna primitivă și pînă astăzi.

Pentru „controlul vocabularului“ soluția ni se pare a fi elaborarea și publicarea, de către colective de muzeografi, arheologi sau cercetători, a unor tezaure de termeni-descriptori pentru fiecare din disciplinele în care se manifestă fenomene terminologice similare. Aceste tezaure de termeni ar urma să fie supuse dezbaterii pentru ca apoi, conștințite, să fie impuse ca atare tuturor specialiștilor.

Numai după recunoașterea de comun acord a unor asemenea consensuri vom putea trece propriu-zis la prelucrări mai mult sau mai puțin perfecționate. Problema elaborării unor asemenea instrumente terminologice — a unor limbaje științifice adecvate muncii de evidență a patrimoniului cultural național — nu poate fi rezolvată decît prin colaborarea unui număr larg de specialiști.

În acest sens mă asociez tuturor celor care, aici de față, au susținut importanța conlucrării și interdisciplinarității.

GHEORGHE DINUȚA

**Muzeul județean Ilfov —
Oficiul județean pentru
patrimoniul cultural național**

Doresc să mulțumesc în primul rînd Muzeului Deltei Dunării din Tulcea care ne-a oferit posibilitatea de a participa la această consfătuire de anvergură care pune în discuție problemele metodologiei evidenței bunurilor de patrimoniu cultural național și întocmirii unor instrumente de lucru, inclusiv a unor vocabulare controlate utile unor ulterioare prelucrări informaționale.

Înainte de a mă înscrie cu o comunicare pe tema unor vocabulare controlate dintr-un domeniu atît de important al culturii populare cum este cel ocupațional (înțelegînd prin aceasta, atît ocupațiile cît și meșteșugurile tradiționale populare), am consultat o serie de etnografi, specialiști în materie. Din informațiile obținute, am înțeles că astfel de preocupări nu prea au existat pînă acum la noi. Ca muzeograf etnograf aflat, ca să zic așa, „în cea de a doua vîrstă a tinereții“ dar destul de „tînăr“ în activitatea pe care o desfășor în calitate de etnograf al Oficiului pentru patrimoniul cultural național al județului Ilfov, vă declar sincer că Legea ocrotirii patrimoniului cultural național din Republica